

TIDNINGEN OCH DEMOKRATIN

JONAS OHLSSON

Dagstidningen har ofta framställts som en av den representativa demokratin viktigaste stöttele. Den representativa demokratin förutsätter informerade medborgare. Den förutsätter att de folkvalda granskas och att politiska beslut nagelfars och följs upp. Att informera medborgarna och granska makten är uppdrag som den svenska dagspressen, av kommersiella skäl eller andra, ägnat sig åt att uppfylla sedan det demokratiska systemets födelse i det här landet för så där ett hundra år sedan (Hadenius m.fl. 2011).

Vi svenskar har av tradition varit ett tidningsläsande folk. Den breda räckvidden har borgat för en stor genomslagskraft hos de budskap som tidningarna förmedlar. Den utbredda tidningsläsningen i kombination med en jämförelsevis professionell och oberoende tidningsjournalistik har i den internationella litteraturen lyfts fram som en av anledningarna till att Sverige under lång tid kommit att sorteras bland de länder där kvaliteten hos det demokratiska systemet klassas som allra högst (Hallin & Mancini 2004; jfr Blekesaune m. fl. 2012).

Men, dagstidningens position är hotad. Den svenska pressens tryckta upplagor har befunnit sig i konstant nedgång sedan början av 1990-talet. Tidningsläsningen har som följd minskat. Nedgången har i endast begränsad utsträckning kompenseras av läsningen av tidningarnas nätutgåvor (Wadbring 2013). Även om tappet i antalet sålda tidningar helt eller åtminstone delvis kunnat pareras genom höjda prenumerationspriser (Ohlsson 2013), har utvecklingen på dagstidningarnas *viktigaste* marknad, den för annonser, haft betydligt allvarigare konsekvenser. De svenska tidningsföretagen har haft mycket svårt att hävda sig i den allt hårdare konkurrensen om andelarna på annonsmarknaden. Utvecklingen har varit dramatisk. Sedan år 2000 har annonsförsäljningen i dagspressen sjunkit med nästan 40 procent. För att anpassa sig till de minskande intäkterna har den svenska tidningsbranschen genomfarits omfattande besparingar och personalneddragningar (Dagspressens ekonomi 2012). Samtidigt som publiken i ökad utsträckning tycks överge den lokala morgontidningen för andra typer av medieinnehåll, får tidningsföretagen alltså allt mindre ekonomiska resurser att finansiera en attraktiv och konkurrenskraftigt produkt. Dagspressen tycks därmed ha hamnat i en olycksbådande spiral.

Nedgången i tidningsläsningen, i kombination med tidningsföretagens allt mer ansträngda ekonomiska läge, riskerar i förlängningen att få negativa konsekvenser för demokratin funktionssätt. Det gäller kanske inte minst demokratin på de regionala och lokala nivåerna. De lokala dagstidningarna svarar alltjämt för en betydande del av den regelbundna och systematiska nyhetsjournalistiken från regioner, landsting

och kommuner. Minskande resurser för tidningsredaktionerna försämrar tidningarnas möjligheter att granska makthavarna och informera medborgarna. Och en tidning som förblir osåld saknar såväl ekonomiska som demokratiska förtjänster.

Det här kapitlet knyter an till diskussionen om dagspressens position i den representativa demokratin och gör så ur ett västsvenskt perspektiv. Frågan som ska besvaras är om konsumtionen av tidningsnyheter, och då framför allt de som erbjuds av den lokala morgontidningen, har någon betydelse för de västsvenska medborgarnas uppfattning i olika politiska frågor. Vad vi intresserar oss för är emellertid inte bara tidningsläsningens konsekvenser för vad medborgarna tycker, utan också – och kanske i synnerhet – om de över huvud taget tycker något alls. Kapitlet syftar alltså till att pröva om lokaltidningen, också i dagens gränslösa medieutbud, har någon inverkan på de västsvenska medborgarnas möjlighet att ta ställning till politiska förhållanden och aktörer – i regionen såväl som i den egna kommunen. De indikatorer som konkret undersöks är politiskt intresse, hur nöjd man är med demokratin och förtroendet för de folkvalda politikerna. I samtliga fall relateras utfallet för de regionala och kommunala nivåerna till utfallet för rikspolitiken och EU. Undersöks görs också sambandet mellan tidningsläsning och värderingen av dels hur regionstyrelsen och den lokala kommunstyrelsen sköter sina respektive uppgifter, dels ekonomin i hemkommunen respektive Västra Götalandsregionen.

Analysen av tidningsläsningens konsekvenser för medborgarnas politiska bedömningar föregås emellertid av en översiktlig genomgång av västsvenskarnas tidningsvanor: hur skiljer sig tidningskonsumtionen mellan olika grupper i samhället och hur hänger den samman med konsumtionen av andra typer av nyheter, är de frågor som besvaras. Men allra först några ord om det västsvenska tidningsutbudet.

Den västsvenska tidningsmarknaden 2012

Den svenska dagspressen är huvudsakligen provinsiell till sin karaktär. Stommen i svenskars dagstidningskonsumtion har alltid varit den *lokala* morgontidningen. Landet är uppdelat i ett intrikat system av lokala och regionala tidningsmarknader, som mer eller mindre överlappar varandra. Det innebär att utbudet på tidningsmarknaden och möjligheterna att läsa en lokal morgontidning kan variera från en del av landet till en annan. Det gäller också de olika delarna av Västsverige.

År 2012 utgavs i Västsverige 31 prenumererade lokala eller regionala dagstidningar, fördelade på 22 utgivningsorter.¹ Variationen i fråga om såväl utgivningsfrekvens som upplaga och räckvidd var dock mycket stor (se tabell 1). Av de 31 tidningarna utkom fem stycken sex eller sju dagar i veckan. För tolv tidningar låg utgivningsfrekvensen mellan tre och fem dagar i veckan. Övriga fjorton tidningar utkom med endast ett eller två nummer per vecka. Fördelat på de fyra delregionerna svarade Göteborgsregionen för elva av regionens tidningar, Sjuhärad för två, Skaraborg för åtta och Fyrbodal (med Fyrstadsområdet, Dalsland och Norra Bohuslän) för tio.

Tabell 1 Det lokala tidningsutbudet i Västsverige, 2012

Titel	Utgivnings- ort	Utgivnings- frekvens, dagar/vecka	Upplaga, vardagar	Hushålls- täckning, procent
Göteborgs-Posten	Göteborg	7	200 900	38
Borås Tidning	Borås	7	43 000	54
Bohusläningen	Uddevalla	6	27 800	53
TTELA	Trollhättan	6	25 100	47
Nya Lidköpings-Tidningen	Lidköping	3	24 500	77
Hjo Tidning	Hjo	2	22 900	47
Mariestads-Tidningen	Mariestad	5	12 300	73
SLA	Skövde	6	12 300	58
Alingsås Tidning	Alingsås	3	11 000	41
Kungälv-Posten	Kungälv	2	10 500	58
Skaraborgsbygden	Skara	1	10 400	14
Norra Halland/Nordhalland	Kungsbacka	2	9 400	29
Falköpings Tidning	Falköping	4	8 300	54
Ulricehamns Tidning	Ulricehamn	3	8 200	72
Mölnbalds-Posten	Mölnbald	1	6 900	25
Dalslänningen	Bengtsfors	2	6 800	78
Skaraborgs Läns Tidning	Skara	4	6 600	50
Säffle-Tidningen Västra Värmland	Säffle	3	5 300	70
Strömstads Tidning/N. Bohuslän	Strömstad	3	5 200	66
Kungsbacka-Posten	Kungsbacka	2	5 100	17
Lokaltidningen Stenungsund	Stenungsund	2	4 700	26
Provinstitidningen Dalsland	Åmål	3	4 500	70
Marxist-Leninist-Proletären	Göteborg	1	3 200	<1
Lysekilsposten	Lysekil	4	2 700	32
Göteborgs Fria Tidning	Göteborg	1	2 500	1
Tidningen Västsverige - Västerbygden	Uddevalla	1	2 300	1
ETC Lokaltidningen Göteborg	Göteborg	1	2 200	1
Västgöta-Bladet	Tidaholm	4	2 000	57
Ny Tid Göteborgsområdet	Göteborg	1	1 900	<1
Uddevalla-Posten	Uddevalla	1	1 800	7
Orust Tjörn Tidningen	Henån	3	1 500	16

Kommentar: Tabellen omfattar samtliga dagstidningar som utgavs under 2012 med utgivningsort i Västra Götaland eller Kungsbacka kommun. Med hushållstäckning menas andelen hushåll i utgivningskommunen som nås av tidningen. Tidningarna har i tabellen sorterats efter storleken på vardagsupplagan.

Källa: Tidningsstatistik AB (TS).

Västsveriges största tidning är med bred marginal *Göteborgs-Posten* (GP). Upplagan uppgick under 2012 till strax över 200 000 exemplar. Högst hushållstäckning, alltså andelen hushåll i utgivningskommunen som prenumererar på tidningen, har dock *Dalslänningen* i Bengtsfors. Tidningen nådde år 2012 78 procent av hushållen i kommunen, att jämföra med 38 procent för GP i Göteborg. Liksom är fallet med den svenska dagspressen i stort har den västsvenska tidningsmarknaden kommit att präglas av en tydlig ägarkoncentration. Av regionens tio högfrekventa dagstidningar (minst 4 nr/vecka) ingår nio i någon av landets större tidningskoncerner (Stampen, Nya Wermlands-Tidningen, Herenco eller Gota Media).

Tidningsläsning i olika grupper

I tabell 2 redovisas tidningsläsningen bland olika grupper i den västsvenska befolkningen. Med läsning menas både läsning av papperstidningar och på tidningarnas webbsajter. Med tidning menas prenumererade morgontidningar. Kvälls- och gratispressen ingår alltså inte i statistiken. Andelen västsvenskar som med dessa definitioner angav att de regelbundet – dvs. minst fyra dagar i veckan – läser en tidning uppgick under 2012 till 58 procent. 19 procent angav att de läste en tidning mellan en och tre dagar i veckan. 23 procent angav att de läste en tidning mer sällan än så eller inte alls. Tidningsläsningens utbredning i Västsverige avviker därmed inte nämnvärt från den i riket i stort (Wadbring 2013).

För en majoritet av den västsvenska befolkningen utgör alltså de nyheter som förmedlas av de lokala dagstidningsföretagen, på papper eller digitalt, ett regelbundet inslag i den samlade nyhetskonsumtionen. Variationen mellan olika grupper är dock stor. Enskilt störst betydelse av de olika bakgrundsfaktorerna som presenteras i tabell 2 har civilstånd, följt av ålder. Den frekventa tidningsläsningen bland personer som är gifta eller ingår i ett partnerskap (eller som är änka eller änking) är tre gånger så hög som den bland ensamstående. Vad ålder beträffar finns på motsvarande sätt ett tydligt samband mellan stigande ålder och regelbunden tidningsläsning.

Vid sidan av civilstånd och ålder finns det även systematiska skillnader som har att göra med utbildningsnivå och social klass. Den frekventa tidningsläsningen är klart mer vanlig bland personer med hög utbildning eller som har vuxit upp i ett tjänstemannahem. (Den höga andelen tidningsläsare bland personer med den lägsta utbildningsnivån, dvs. som har som högst grundskoleutbildning, kan här delvis förklaras av den stora andelen gamla människor i den här gruppen.)

Betydelsen av socioekonomisk position för tidningsläsningen blir särskild tydlig i en uppdelning av regionens enda storstad, Göteborg, utifrån stadsdelarnas olika resursstyrka. Läsningen i stadens resursstarka delar är betydligt högre än i stadens resurssvaga områden. Det är också i den senare kategorin som den högsta andelen sällan- eller ickeläsare i tabell 2 återfinns. När det gäller variationen mellan övriga geografiska delar av regionen är skillnaderna betydligt mindre påtagliga. Den lägsta andelen högfrekventa tidningsläsare har dock Skaraborg, ett faktum som kan antas

Tabell 2 Morgontidningsläsning på papper och/eller webb i olika grupper, Västsverige 2012 (procent)

	Morgontidningsläsning (på papper och/eller webb)			Antal svar
	4–7 dagar/vecka	1–3 dagar/vecka	Mer sällan/aldrig	
Samtliga	58	19	23	3 186
<i>Kön</i>				
Kvinna	58	19	23	1 712
Man	58	20	23	1 474
<i>Ålder</i>				
16–29 år	35	28	36	494
30–49 år	52	24	24	1 003
50–64 år	64	16	20	797
65–85 år	71	12	17	892
<i>Civilstånd</i>				
Ensamstående	23	23	34	713
Sambo	51	25	24	664
Gift/partner	66	17	17	1 570
Änka/änkling	64	13	22	143
<i>Utbildningsnivå</i>				
Låg	63	14	23	618
Medellåg	51	23	26	918
Medelhög	58	22	20	628
Hög	63	17	20	840
<i>Subjektiv klassbakgrund</i>				
Arbetsarhem	50	23	28	1 229
Jordbrukarhem	(55)	(12)	(33)	91
Tjänstemannahem	67	17	16	1 064
Högre tjänstemannahem	72	15	13	257
Företagarhem	60	17	24	247
<i>Regiondel</i>				
Göteborgsregionen	60	19	20	1 580
Sjuhärad	62	16	22	384
Skaraborg	49	26	25	523
FyrBoDal	55	15	30	542
Kungsbacka	59	23	18	152
<i>Resursområde, Göteborg</i>				
Resursstarkt	66	19	15	229
Medelresursstarkt	67	16	17	263
Medelresurssvagt	56	21	23	241
Resurssvagt	45	18	37	173

Kommentar: Med morgontidningsläsning menas i tabellen konsumtion (på papper och/eller webb) av antingen någon av de morgontidningar som ges ut i Västra Götaland (jfr tabell 1) eller tidningar med utgivningsort i geografisk anslutning till regionen och med en betydande räckvidd i en eller flera västsvenska kommuner. För en redovisning av Göteborgs olika resursområden, se Josefine Bovés kapitel i föreliggande volym. Resultat i parentes bygger på svarstal under 100 personer.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2012.

hänga samman med den relativa frånvaron av högfrekventa lokaltidningar där (jfr tabell 1). Avslutningsvis kan noteras att det inte finns några som helst skillnader mellan mäns och kvinnors tidningsläsning. Den lokala morgontidningen förefaller i detta avseende vara ett mycket jämförbart medium.

Morgontidningsläsningen kan också ställas i relation till västsvenskarnas övriga nyhetsvanor. Det görs i tabell 3. Även i detta avseende visar det sig finnas systematiska skillnader. I synnerhet finns det ett tydligt samband mellan tidningsläsning och att ta del av både nationella och lokala/regionala nyheter i radio och tv. Av de regelbundna tidningsläsarna lyssnar eller tittar ungefär tre av fyra också regelbundet på nationella nyheter i radio eller tv. För de regionala eller lokala etermedienyheterna är andelen knappt två av tre.

Tabell 3 Morgontidningsläsning och andra nyhetsvanor, Västsverige 2012 (procent)

	Morgontidningsläsning (på papper och/eller webb)			Antal svar
	4–7 dagar/vecka	1–3 dagar/vecka	Mer sällan/aldrig	
<i>Nationella nyheter i radio/TV</i>				
5–7/vecka	74	52	52	2 047
1–4/vecka	21	37	29	831
Aldrig/Mer sällan	5	11	19	308
<i>Lokala/regionala nyheter i radio/TV</i>				
5–7/vecka	63	43	41	1 718
1–4/vecka	25	38	30	917
Aldrig/Mer sällan	12	19	29	550
<i>Nationell morgontidning, papper/webb</i>				
4–7/vecka	7	5	3	179
1–3/vecka	4	3	2	109
Aldrig/Mer sällan	89	92	95	2 898
<i>Kvällstidning, papper/webb</i>				
3–7/vecka	40	41	32	1 217
Mer sällan/Aldrig	60	59	68	1 969
<i>Metro*</i>				
4–7/vecka	19	26	29	201
1–3/vecka	32	43	24	290
Aldrig/Mer sällan	50	32	47	416

Kommentar: Med "Nationella nyheter i radio/TV" avses Aktuellt/Rapport i Sveriges Television, TV4Nyheter i TV4 samt Ekot i Sveriges Radio. Med "Nationell morgontidning" menas Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Dagens Industri. Med "Kvällstidning" menas Aftonbladet och Expressen/GT. *Analysen omfattar endast boende i Göteborg.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2012.

Att komplettera den lokala morgontidningen med att läsa någon av huvudstadens dagstidningar (dvs. *Dagens Nyheter*, *Svenska Dagbladet* eller *Dagens Industri*) är dock mycket ovanligt bland västsvenskarna. Endast sju procent av de som regelbundet läser en lokal morgontidning läser också, på papper eller digitalt, någon av stockholmstidningarna med samma regelbundenhet. Av tabellen framgår också med stor tydlighet att huvudstadspressen inte utgör ett substitut för personer som valt bort den lokala tidningen.

För kvällspressen är mönstren mer sammansatta. Samtidigt som kvällstidningarnas tryckta upplagor sjunkit dramatiskt under senare år, når tidningarna – i synnerhet *Aftonbladet* – fler läsare en någonsin tack vare sina digitala editioner (Färdigh & Westlund 2013). Av tabell 3 är det dock svårt att dra slutsatsen att kvällstidningarna tagit läsare från lokalpressen. Den regelbundna läsningen av kvällstidningarna är lika hög bland de regelbundna lokaltidningsläsarna som de som läser något mindre regelbundet. Lägst andel läsare har kvällspressen i de grupper som också väljer bort den lokala morgontidningen.

I tabell 3 relateras slutligen konsumtionen av morgontidningar till läsningen av regionens enda högfrekventa gratistidning, *Metro*.² Till skillnad från de övriga nyhetsmedierna finns det här ett negativt samband med morgontidningsläsningen – eller annorlunda uttryckt, mellan att inte läsa en morgontidning och att istället läsa *Metro*. Andelen regelbundna metroläsare är således högst i de grupper som sällan eller aldrig tar del av nyheter i morgonpressen. Resultaten bekräftar vad som framkommit i tidigare analyser av tidningens läsargrupper (Wadbring 2003).

Tidningsläsning och politiskt intresse, synen på demokratin och förtroende för de förtroendevalda

En övergripande slutsats av föregående avsnitt är att en hög konsumtion av morgontidningar tenderar att ingå i ett mer omfattande nyhetskonsumtionsmönster – ett mönster som alltså har tydliga kopplingar till såväl ålder som rent socioekonomiska faktorer som utbildning, klass och boendesituation. Av samma skäl tenderar vissa grupper i samhället att stå utanför den nyhetsbevakning som erbjuds oss av de nationella och lokala nyhetsmedierna. Resultaten från Västsverige är här i linje med utvecklingen i landet i stort (Shehata & Wadbring 2012).

I det följande ska vi försöka klarlägga vilka eventuella konsekvenser klyftorna i västsvenskarnas nyhetskonsumtion har i ett bredare demokratiskt perspektiv. I tabell 4 redovisas västsvenskarnas *intresse för politik* – generellt såväl som för de olika politiska beslutsnivåerna, från EU ner till den egna kommunen. I tabellen jämförs det politiska intresset bland personer som regelbundet läser en lokal morgontidning, med det hos personer som istället angett att de regelbundet läser någon av Stockholms morgontidningar (i tabellen kallade nationella morgontidningar), *Metro* eller någon av kvällstidningarna, alternativt inte läser någon tidning alls. I samtliga fall ingår läsning på såväl papper som nät. Vad vi särskilt är intresserade av

är huruvida det går att hitta några systematiska skillnader i det politiska intresset som kan kopplas till västsvenskarnas tidningskonsumtion, och om det i så fall gäller för samtliga politiska nivåer.

Tabell 4 Politiskt intresse bland olika grupper av tidningsläsare, Västsverige 2012 (procent)

	Totalt	Lokal morgontidning	Nationell morgontidning	Gratis-tidning	Kvälls-tidning	Ingen tidning	Antal
<i>Politisk nivå:</i>							
<i>Generellt</i>							
Inte intresserad	44	37	(6)	44	56	55	1 369
Intresserad	56	63	(94)	56	44	45	1 769
<i>EU</i>							
Inte intresserad	52	47	(23)	44	66	60	1 571
Intresserad	48	53	(77)	56	34	40	1 446
<i>Sverige</i>							
Inte intresserad	28	23	(6)	23	37	38	848
Intresserad	72	77	(94)	77	63	62	2 192
<i>VG-regionen*</i>							
Inte intresserad	44	37	(42)	(38)	56	57	1267
Intresserad	56	63	(58)	(62)	44	43	1587
<i>Hemkommunen</i>							
Inte intresserad	37	29	(36)	35	48	51	1 107
Intresserad	63	72	(64)	65	53	49	1 918
Minsta antal svar	2 854	1 656	45	99	451	630	

Kommentar: Med "tidningsläsare" menas i tabellen de personer som angett att de läser tidningstypen i fråga minst fyra dagar i veckan. Pga. olika svarsskalor har gränsen med avseende på "Kvällstidning" fått sättas till minst tre dagar per vecka. Till följd av att konsumtionen av de olika tidningstyperna inte är varandra uteslutande har kategoriseringen av "tidningsläsare" fått göras utifrån en särskild rangordning, vilken följer den ordning från vänster till höger som används i tabellen. Således kan gruppen läsare av Nationella morgontidningar även omfatta vaneläsare av gratistidningar och kvällstidningar, men inte regelbundna läsare av lokala morgontidningar (osv.) I kategorin "Ingen tidning" ingår de individer som angett att de inte läser någon av de olika tidningstyperna med den regelbundenhet som ovan angivits. Frågorna om politiskt intresse har haft en fyrdelad svarsskala, med svarsalternativen "Mycket intresserad", "Ganska intresserad", "Inte särskilt intresserad" och "Inte alls intresserad". I tabellen har de två förstnämnda alternativen förts till kategorin "Intresserad" och de två sistnämnda till "Inte intresserad". Resultat i parentes bygger på svarstal under 100 personer.*Boende i Kungsbacka kommun har exkluderats.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2012.

I båda fallen är svaret ja. Oavsett politisk nivå är intresset för politik klart högre bland de västsvenskar som regelbundet läser en morgontidning än bland de som inte gör det. I den förra kategorin säger sig 63 procent vara intresserad av politik generellt, i den senare endast 45 procent. De utpräglade kvällstidningsläsarna avviker här inte från de personer som inte läser tidningar alls. De rena gratistidningsläsarna intar en mittenposition. Pga. låga svarsantal ska dock det senare resultatet tolkas med viss försiktighet.³

Men det visar sig alltså också finnas nivåskillnader i intresset för de olika politiska nivåerna som kan kopplas till tidningskonsumtionen. Sambandet följer här de geografiska nivåerna. Minst (13 procentenheter) är således skillnaden för intresset för politiken inom EU. Störst (23 procentenheter) är den för politiken i den egna kommunen. Läser man regelbundet den lokala eller regionala tidningen tenderar man alltså att vara avsevärt mer intresserad av regional och lokal politik än om man inte läser någon tidning alls (eller, för, den delen, endast läser kvällstidningar).

Olikheterna mellan olika typer av tidningsläsare återkommer också i frågan om man är *nöjd med demokratin* på de olika politiska nivåerna. Men som framgår av tabell 5 är sambandet här mindre entydigt. Störst är skillnaden mellan de frekventa tidningsläsarna och övriga i fråga om demokratin den nationella nivån, vilken också är den nivå för vilken den samlade bedömningen är mest positiv. Minst är skillnaden rörande demokratin i EU, vilken är den nivå där nöjdheten med hur demokratin fungerar är lägst. Regionen och hemkommunen intar mellanpositionerna. I båda fallen är alltså de regelbundna morgontidningsläsarna *mer nöjda* med demokratin än de som läser tidningar mer sällan eller inte alls.⁴

Motsvarande analys kan också göras kring synen på de politiska aktörerna, nämligen våra förtroendevalda. I tabell 6 redovisas kopplingen mellan tidningsläsning och *förtroendet* för politiker på de olika politiska nivåerna. Till skillnad från i föregående fråga har respondenterna här även kunnat ange ”ingen uppfattning”, och det är just det svarsalternativet som vi inledningsvis ska ägna oss åt. Det visar sig nämligen att andelen som saknar uppfattning om våra folkvalda politiker konsekvent är högre bland de som aldrig eller sällan läser någon dagstidning än bland de som gör det. Mönstren kring skillnader mellan tidningsläsare och icke tidningsläsare återkommer alltså även här. Störst är skillnaden på den kommunala nivån. Andelen som svarar ingen uppfattning på frågan om de har förtroende för hemkommunens politiker är dubbelt så hög bland personer som sällan eller aldrig läser tidningar jämfört med bland de regelbundna lokaltidningsläsarna (24 respektive 12 procent).

Men också bland de som angett att de faktiskt *har* en uppfattning i frågan framträder variationer i svaren som kan kopplas till tidningsläsningen. Förtroendebalansen – dvs. andelen som har ett stort förtroende minus andelen som har ett litet förtroende – är konsekvent lägre bland lokaltidningsläsarna än bland icke-läsarna. Allra störst är avståndet på den regionala nivån, följt av den kommunala. Läser man regelbundet den lokala morgontidningen tenderar man alltså att ha ett klart *lägre* förtroende för regionens och hemkommunens politiker än om man inte gör det.

Tendensen att tidningsläsare i ökad utsträckning kan uttrycka en specifik åsikt om de olika politiska församlingarna återkommer i bedömningen av enskilda politiker. De västsvenska SOM-undersökningarna har i flera år innehållit en fråga om hur medborgarna värderar ledande regionpolitiker från olika partier. En analys av utfallet i 2012 års undersökning presenteras i den här boken i Sören Holmbergs kapitel. Denna och föregående analyser av samma frågor visar att regionens folkvalda är okända för den stora majoriteten av de västsvenska medborgarna. Mot bakgrund av syftet med föreliggande kapitel kan vi likafullt konstatera att det finns ett *negativt* samband mellan morgontidningsläsning och tendensen att inte känna till de ledande regionpolitikerna. Har man inte för vana att läsa den lokala tidningen är sannolikheten alltså högre att man inte ska känna till VG-regionens ledargarnityr än om man läser tidningen.⁵

Tabell 5 Nöjdheten med demokratin bland olika grupper av tidningsläsare, Västsverige 2012 (procent)

	Totalt	Lokal morgon-tidning	Nationell morgon-tidning	Gratis-tidning	Kvälls-tidning	Ingen tidning	Antal
<i>Politisk nivå:</i>							
<i>EU</i>							
Inte nöjd	58	58	(48)	(70)	53	59	1 692
Nöjd	42	42	(52)	(30)	47	41	1 241
<i>Sverige</i>							
Inte nöjd	24	20	(22)	32	28	33	726
Nöjd	76	80	(78)	68	73	67	2 268
<i>VG-regionen*</i>							
Inte nöjd	36	34	(42)	(38)	33	42	1 009
Nöjd	64	66	(58)	(62)	67	58	1 794
<i>Hemkommunen</i>							
Inte nöjd	34	31	(38)	43	34	40	1 001
Nöjd	66	69	(62)	57	66	60	1 980
Minsta antal svar	2 803	1 631	45	93	415	619	

Kommentar: För kategoriseringen av de olika tidningsläsarna, se kommentar tabell 4. Frågan om hur nöjd man är med demokratin har formulerats enligt följande: "På det hela taget, hur nöjd är du med det sätt på vilket demokratin fungerar i: EU/Sverige/Västra Götalandsregionen/Den kommun där du bor". Svartalternativen har varit "Mycket nöjd", "Ganska nöjd", "Inte särskilt nöjd" och "Inte alls nöjd". I tabellen har de två förstnämnda alternativen förts till kategorin "Nöjd" och de två sistnämnda till "Inte nöjd". Resultat i parentes bygger på svarstal under 100 personer.*Boende i Kungsbacka kommun har exkluderats.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2012.

Tabell 6 Förtroendet för politiker bland olika grupper av tidningsläsare, Västsverige 2012 (procent)

	Totalt	Lokal morgon-tidning	Nationell morgon-tidning	Gratis-tidning	Kvälls-tidning	Ingen tidning	Antal
<i>EU-parlamentariker</i>							
Ingen uppfattning	29	27	(10)	28	32	34	899
Stort förtroende	12	13	(26)	9	9	10	370
Varken eller	28	29	(26)	26	26	24	852
Litet förtroende	32	31	(39)	37	33	32	974
<i>Rikspolitiker</i>							
Ingen uppfattning	19	15	(8)	20	23	26	573
Stort förtroende	22	25	(49)	10	17	16	673
Varken eller	32	34	(20)	38	28	28	988
Litet förtroende	28	26	(24)	32	32	30	862
<i>VG-regionens politiker*</i>							
Ingen uppfattning	21	17	(20)	20	27	29	627
Stort förtroende	12	13	(20)	10	11	10	345
Varken eller	34	37	(30)	43	29	29	1 005
Litet förtroende	33	33	(30)	27	33	32	962
<i>Hemkommunens politiker</i>							
Ingen uppfattning	16	12	(12)	23	21	24	495
Stort förtroende	17	19	(20)	14	15	13	515
Varken eller	33	35	(31)	37	29	29	1 016
Litet förtroende	35	35	(37)	26	35	35	1 068
Minsta antal svar	2 939	1 704	46	100	433	658	

Kommentar: För kategoriseringen av de olika tidningsläsarna, se kommentar tabell 4. Frågan om politikerförtroende har ingått i ett större frågebatteri innehållande en rad olika grupper. Frågans formulering lyder: "Allmänt sett, hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande grupper sköter sitt arbete? EU-parlamentariker/Rikspolitiker/Västra Götalandsregionens politiker/Kommunens politiker". Svartalternativen har varit "Mycket stort förtroende", "Ganska stort förtroende", "Varken stort eller litet förtroende", "Ganska litet förtroende", "Mycket litet förtroende" samt "Ingen uppfattning". I tabellen har de två förstnämnda alternativen förts till kategorin "Stort förtroende" och alternativ fyra och fem till "Litet förtroende". Till kategorin "Ingen uppfattning" har förts de personer som valt att hoppa över den enskilda delfrågan men som svarat på någon av de andra delfrågorna i frågebatteriet. Resultat i parentes bygger på svarstal under 100 personer.*Boende i Kungsbacka kommun har exkluderats.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2012.

Tidningsläsning och kunskap om regional- och kommunalpolitiska förhållanden

Den västsvenska SOM-undersökningen innehåller många olika frågor om hur medborgarna värderar den regionala och kommunala demokratin. Frågorna är krävande i så måtto att de ofta förutsätter vissa grundläggande förkunskaper kring de politiska nivåerna och dess aktörer. I två frågor är kraven på sådana förkunskaper extra höga. Det rör sig dels om frågan hur man bedömer att regionstyrelsen respektive den lokala kommunstyrelsen sköter sin uppgift, dels om hur man bedömer ekonomin i regionen respektive den kommun där man bor. Det här är inga frågor som den västsvenska medborgaren i gemen kan förväntas ha en uppfattning om. I båda fallen har därför svarsskalorna även här omfattat ett ingen uppfattning-alternativ. Genom att särskilt analysera förekomsten av just detta svarsalternativ, får vi en enkel indikation på i vilken utsträckning medborgarna anser sig ha den kunskap som krävs för att kunna värdera de områden som enkätfrågorna rör. Därigenom kan vi också närma oss ett svar på frågan om huruvida vanan att regelbundet läsa den lokala morgontidningen har någon betydelse också för *kunskapen* om å ena sidan de folkvaldas prestationer, å andra sidan den offentliga ekonomin – kunskaper som får anses högst centrala för medborgarnas möjligheter att ta aktiv del i den representativa demokratin. Resultaten av de här analyserna presenteras i tabell 7 och 8.

När det gäller synen på hur de högsta beslutande organen på den regionala och kommunala nivån sköter sina respektive uppgifter kan inledningsvis konstateras att andelen västsvenskar som inte har någon uppfattning är relativt hög (se tabell 7). För regionstyrelsen uppgår andelen som säger sig sakna uppfattning till 35 procent och för kommunstyrelsen 24 procent. Men, visar det sig, ännu högre än så är andelarna inom de grupper som inte tar regelbunden del av det lokala tidningsutbudet. Andelen som saknar uppfattning om regionstyrelsen uppgår här till 42 procent, medan andelen för kommunstyrelsen är 35 procent. Också i detta avseende är skillnaden visavi tidningsläsarna störst beträffande den kommunala nivån. Andelen utan uppfattning är här dubbelt så hög som den bland de regelbundna lokaltidningskonsumenterna. Skillnaden i absoluta enheter uppgår till 17 procentenheter. För regionstyrelsen är motsvarande skillnad 11 procentenheter.

Tabell 7 Synen på hur regionstyrelsen och den lokala kommunstyrelsen sköter sin uppgift bland olika grupper av tidningsläsare, Västsverige 2012 (procent)

	Totalt	Lokal morgon-tidning	Nationell morgon-tidning	Gratis-tidning	Kvälls-tidning	Ingen tidning	Antal
Bedömning av:							
<i>Regionstyrelsen*</i>							
Ingen uppfattning	35	31	(40)	34	43	42	1 029
Bra	15	16	(13)	17	14	12	428
Varken eller	33	35	(24)	32	27	30	953
Dåligt	18	19	(22)	16	16	16	515
<i>Kommunstyrelsen</i>							
Ingen uppfattning	24	18	(24)	26	31	35	736
Bra	27	31	(24)	25	21	19	817
Varken eller	30	31	(30)	34	30	27	916
Dåligt	20	21	(22)	16	18	19	610
Minsta antal svar	2 925	1 696	45	105	430	649	

Kommentar: För kategoriseringen av de olika tidningsläsarna, se kommentar tabell 4. Frågens formulering lyder: "Hur tycker du att kommunstyrelsen i den kommun där du bor respektive regionstyrelsen i Västra Götaland sköter sin uppgift?" Svartalternativen har varit "Mycket bra", "Ganska bra", "Varken bra eller dåligt", "Ganska dåligt", "Mycket dåligt" samt "Ingen uppfattning". I tabellen har de två förstnämnda alternativen förts till kategorin "Bra" och alternativ fyra och fem till "Dåligt". Till kategorin "Ingen uppfattning" har förts de personer som valt att hoppa över den enskilda delfrågan men som svarat på den andra delfrågan i frågebatteriet. Resultat i parentes bygger på svarstal under 100 personer.*Boende i Kungsbacka kommun har exkluderats.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2012.

Mönstren återkommer i frågan om synen på den offentliga ekonomin (tabell 8). Här finns det dock inga tydliga skillnaderna mellan de politiska nivåerna. Andelen utan uppfattning kring den regionala respektive kommunala ekonomin är 13 respektive 11 procent högre bland aldrig- eller sällanläsarna än bland de regelbundna läsarna.

När det sedan avslutningsvis gäller vilken bedömning de som faktiskt *har* en åsikt sedan gör, går resultaten isär. Beträffande den regionala ekonomin utdelas de sämsta omdömena av de regelbundna tidningsläsarna (balansmättet är här -16, att jämföra med -12 bland sällan-/aldrig-läsarna). För den kommunala nivån däremot råder det omvända förhållandet. Här är det istället bland de som sällan eller aldrig läser någon tidning som omdömena är mest ljumma.

Tabell 8 Synen på ekonomin i Västra Götalandsregionen respektive hemkommunen bland olika grupper av tidningsläsare, Västsverige 2012 (procent)

	Totalt	Lokal morgon-tidning	Nationell morgon-tidning	Gratis-tidning	Kvälls-tidning	Ingen tidning	Antal
Politisk nivå:							
<i>VG-regionen*</i>							
Ingen uppfattning	32	26	(27)	31	45	39	934
God	13	13	(13)	16	12	11	369
Varken eller	30	32	(29)	33	25	27	869
Dålig	26	29	(31)	20	18	23	753
<i>Hemkommunen</i>							
Ingen uppfattning	21	16	(12)	24	28	27	631
God	31	34	(38)	26	29	26	950
Varken eller	24	25	(22)	31	22	21	731
Dålig	25	25	(28)	19	22	27	770
Minsta antal svar	2 925	1 698	45	103	429	650	

Kommentar: För kategoriseringen av de olika tidningsläsarna, se kommentar tabell 4. Frågans formulering lyder: "Hur bedömer du din kommuns respektive Västra Götalandsregionens ekonomi?" Svartalternativen har varit "Mycket god", "Ganska god", "Varken god eller dålig", "Ganska dålig", "Mycket dålig" samt "Ingen uppfattning". I tabellen har de två förstnämnda alternativen förts till kategorin "God" och alternativ fyra och fem till "Dålig". Till kategorin "Ingen uppfattning" har förts de personer som valt att hoppa över den enskilda delfrågan men som svarat på den andra delfrågan i frågebatteriet. Resultat i parentes bygger på svarstal under 100 personer.*Boende i Kungsbacka kommun har exkluderats.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2012.

Tidningsläsningen har betydelse

Som framgått så här långt finns det i Västsverige skillnader, ibland betydande sådana, mellan tidningsläsare och icke-tidningsläsare i frågor som rör politiskt intresse, hur nöjd man är med demokratin, förtroendet för politiker, synen på hur regionstyrelsen och den lokala kommunstyrelsen sköter sina uppgifter samt bedömningen av den regionala och kommunala ekonomin. Tidningsläsare är inte bara mer intresserade av politik, de kan också i högre utsträckning än övriga ta ställning till de politiska aktörernas och institutionernas prestationer. Svaret på frågan om huruvida de västsvenska tidningsläsarna är jämförelsevis bättre rustade att utöva sina demokratiska plikter blir därmed positivt.

Den för det här kapitlet kritiska följdfrågan är dock om det är tidningsläsandet *i sig* som skapar dessa skillnader, eller om det rör sig om andra bakomliggande faktorer,

som kommer till uttryck också i en ökad tidningskonsumtion. Som vi sett utmärks de regelbundna tidningsläsarna av att de överlag är äldre, mer utbildade och i högre utstäckning uppvuxna i tjänstemannahem än de som sällan eller aldrig ägnar sig åt tidningsläsning. Det här är faktorer som vi sedan tidigare vet har betydelse för både politiskt intresse och politiska evalueringar (Strömbäck & Shehata 2010). Endast i en analys där betydelsen av samtliga potentiella förklaringsvariabler kontrolleras *mot varandra*, har vi alltså möjlighet att härleda den individuella effekten av att läsa just den lokala morgontidningen.

Resultatet av en sådan analys presenteras i tabell 9. Vad som specifikt undersöks i tabellen är vilka faktorer som har betydelse när det gäller tendensen att *inte* kunna ta ställning i frågorna som rör 1) förtroendet för politiker, 2) den offentliga ekonomin och 3) det arbete som utförs av de folkvalda församlingarna i VG-regionen respektive den kommun där man bor. De bakgrundsfaktorer som prövas – utöver lokaltidningsläsningen – är ålder, politiskt intresse, social klass samt konsumtion av regionala/lokala tv- eller radionyheter.

Resultaten i tabellen kommer från en s.k. binär logistisk regression. Det är en analysmetod som gör det möjligt att isolera enskilda effekter på den studerade frågan av en eller flera tänkbara förklaringsvariabler. Vad som redovisas i tabellen är de s.k. signifikansnivåerna för var och en av de olika förklaringsvariablerna (för var och en av de undersökta frågorna). Ju fler stjärnor (*), desto mer entydig förklaringskraft för den prövade förklaringsvariabeln. Eller annorlunda uttryckt: ju fler stjärnor, desto större är sannolikheten – allt annat lika – att en individ som stämmer in på värdet i fråga (t.ex. lågt politiskt intresse) ska svara ”ingen uppfattning” på den specifika frågan. Det maximala antalet stjärnor är tre. Ett streck (-) indikerar att det inte går att hitta någon statistiskt säkerställd effekt av förklaringsvariabeln alls.⁶

I tabellen framträder en rad samband. Inledningsvis visar det sig att ålder och i synnerhet politiskt intresse har stor betydelse för västsvenskarnas förmåga att ta ställning till de olika frågorna. Ju yngre man är, och ju mindre intresserad av politik man är, desto större är sannolikheten att man valt att svara ”ingen uppfattning” på frågorna. Men även utbildningsnivå spelar roll. I såväl förtroendefrågorna som i värderingen av de ekonomiska förhållandena i hemkommunen och VG-regionen framträder tydliga samband mellan stigande utbildningsnivå och tendensen att kunna besvara frågorna. För synen på kommun- respektive regionstyrelsens prestationer saknas dock ett sådant samband. Beträffande den fjärde bakgrundsvariabeln, om man vuxit upp i ett arbetarhem eller inte, framstår effekten som begränsad – om än inte betydelselös. Störst inverkan förefaller uppväxtmiljön ha för förmågan att ta ställning i frågan om förtroendet för hemkommunens politiker.

Tabell 9 *Självständiga effekter av olika bakgrundsvariabler på sannolikheten att svara "Ingen uppfattning" på olika politiska frågor, Västsverige 2012 (signifikansnivåer från binär logistisk regression)*

	Förtroende för politiker:		Synen på ekonomin:		Värdering av arbetet i:	
	I hem-kommunen	I VG-regionen	I hem-kommunen	I VG-regionen	Kommunstyrelsen	Regionstyrelsen
Födelseår (stigande)	**	*	*	**	***	***
Lågt politiskt intresse (ref. högt)	***	***	***	***	***	***
<i>Utbildningsnivå (ref. hög)</i>						
Medelhög	-	*	*	**	-	-
Medellåg	*	**	-	**	-	*
Låg	***	***	**	***	-	-
Arbetarklass (ref. övriga)	**	-	*	-	-	*
<i>Lokala radio/tv-nyheter (ref. >4 dagar/vecka)</i>						
1–4 dagar/vecka	-	-	-	-	-	-
Mer sällan/aldrig	***	***	**	*	**	**
<i>Lokaltidningsläsning (ref. >3 dagar/vecka)</i>						
1–3 dagar/vecka	*	*	-	**	-	-
Mer sällan/aldrig	***	**	***	***	***	*
Andel ingen uppfattning (procent)	16	21	21	32	24	35
Antal svar (n)	2 967	2 814	2 967	2 814	2 967	2 814
R2 (Nagelkerke)	0,144	0,113	0,111	0,095	0,163	0,115

Kommentar: Signifikansnivåer: * p<0,05; ** p<0,01; *** p<0,001. Svarsskalorna för var och en av de sex frågorna i kolumnerna har dikotomiserats så att "Ingen uppfattning" har kodats som 1 och övriga svarsalternativ till 0. För frågeformuleringar och svarsskalor, se tabellerna 2 t.o.m. 8. Boende i Kungsbacka kommun har exkluderats från analyserna rörande VG-regionen.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2012.

Efter att ha konstaterat detta kan vi så konstatera att resultaten i tabellen likafullt ger stöd för påståendet att en exponering för de västsvenska dagstidningarnas rapportering har en *självständig positiv effekt* på möjligheterna att ta ställning till frågor om den regionala och kommunala politiken. Oavsett ålder, politiskt intresse, utbildning och klass – läser man sällan eller aldrig den lokala morgontidningen är sannolikheten högre att man ska svara "ingen uppfattning" på frågor rörande politikerförtroende, statusen på den offentliga ekonomin och hur kommun- respektive regionstyrelsen sköter sina sysslor, än om man läser tidningen mer regelbundet. I några av frågorna

visar det sig att också den lågfrekventa tidningsläsningen (dvs. 1–3 dagar i veckan) kan ha en positiv inverkan. I såväl synen på den kommunala ekonomin som i frågan om hur regions- respektive kommunstyrelsen sköter sin uppgift finns det inga signifikanta skillnader mellan den gruppen och de mer regelbundna läsarna.

Men, visar det sig, också konsumtionen av lokala eller regionala tv- och radionyheter spelar roll. Här saknas dock det positiva sambandet mellan ett ökat lyssnande/tittande och förmågan att kunna ta ställning till de olika frågorna. Det som faller avgörandet är istället om man rattar in de västsvenska nyhetssändningarna åtminstone någon gång i veckan. Gör man *inte* det finns det däremot en ökad sannolikhet att man inte ska kunna ta ställning till de regional- och kommunpolitiska frågorna i tabellen.

I tabellens sista rad redovisas Nagelkerke's R^2 , ett mått som ger en indikation på hur väl förklaringsmodellen *som helhet* kan hjälpa oss förstå svarmönstren i de undersökta frågorna. Ju högre R^2 , desto starkare förklaringskraft.⁷ Av tabellen framgår att modellens bakgrundsfaktorer tillsammans fungerar något bättre för att förklara variationen på den kommunala nivån jämfört med den regionala.⁸ Det är också på den kommunala nivån som effekten av tidningsläsningen (eller kanske rättare av att *inte* läsa tidningen) är som allra tydligast. Näst politiskt intresse, som förefaller spela i en division för sig, är tidningsläsningen den sammantaget viktigaste förklaringsfaktorn i modellerna rörande möjligheten att kunna ta ställning i de olika kommunfrågorna. För regionpolitiken spelar tidningsläsningen inte lika stor betydelse.

Den lokala morgontidningen – den representativa demokratin *vacklande* stöttelelare?

Avsikten med det här kapitlet har varit att besvara frågan om den lokala dagstidningens betydelse för de västsvenska medborgarnas möjlighet att ta ställning till politiska frågor på den regionala och kommunala nivån. Frågan ställdes mot bakgrund av den strukturella kris som de svenska tidningsföretagen för närvarande genomgår. Sjunkande läsartal och fallande intäkter är nämligen inte bara ett direkt hot mot tidningsföretagens långsiktiga överlevnad, utifrån den stora betydelse som traditionellt har tillskrivits nyhetsmedierna i den representativa demokratin riskerar en minskad tidningskonsumtion och redaktionella neddragningar att få större samhällsliga konsekvenser. I brist på likvärdiga substitut står vi inte bara inför en framtid med en mindre informerad väljarkår, utan också med ett politiskt system som utsätts för allt mindre systematisk granskning.

Resultaten i det här kapitlet ger dessvärre stöd för dessa farhågor. Läser man sällan eller aldrig den lokala morgontidningen ökar sannolikheten att man inte kan ta ställning till frågor som handlar om att värdera hur de folkvalda på de regionala och kommunala nivåerna sköter sitt arbete. Sambandet kvarstår också under kontroll för ålder, politiskt intresse, utbildningsnivå och klasstillhörighet. Analysen visar förvisso att den information som man går miste om när man väljer bort morgontidningen i viss mån kan kompenseras av nyhetssändningarna i radio eller tv. Men som vi har

sett är detta substitut huvudsakligen teoretiskt; benägenheten att läsa den lokala morgontidningen och att ta del av de lokala eller regionala etermedietyheterna tenderar i realiteten att i hög utsträckning sammanfalla.

När det gäller västsvenskarnas nyhetskonsumtion generellt framträder således ett tvådelat mönster, i vilket den ena delen av befolkningen tar del av flera olika nyhetsmedier, medan den andra delen tenderar att inte ta del av några nyhetsmedier alls (eller åtminstone i begränsad utsträckning). Denna tudelning av den västsvenska befolkningen i termer av hög- och lågkonsumenter av lokalnyheter utmärks av tydliga socioekonomiska förtecken. Men vad den framför allt präglas av är en entydig åldersfaktor; dagens unga väljer i betydligt högre utsträckning än tidigare generationer bort den lokala nyhetsjournalistiken för andra typer av medieinnehåll. Vilka långsiktiga konsekvenser detta får för deras möjligheter att utöva sin väljarmakt på ett insiktsfullt sätt, och – i förlängningen – för vitaliteten hos det demokratiska systemet i regionen, kan vi än så länge bara spekulera i.

Fortsättning följer.

Noter

- ¹ Härtill utkom i Göteborgsområdet den dagliga kvällstidningen *GT*, som en lokal edition till Stockholmstidningen *Expressen*, och gratistidningen *Metro*, den senare med utgivning fem dagar i veckan.
- ² För jämförbarhetens skull baseras den här analysen endast på personer boende i Göteborg.
- ³ Pga. alltför låga svarsantal bortser vi från läsarna av nationella dagstidningar i de analyser som presenteras i kapitlet.
- ⁴ Här kan parentetiskt konstateras att den ibland förekommande farhågan att kvällspressens mer sensationsinriktade journalistik skulle ha en negativ inverkan på människors demokratisyn alltså saknar stöd i de här resultaten.
- ⁵ I 2012 års fråga ingick gruppdelarna för de åtta partier som är representerade i regionfullmäktige (se Fråga 31 i appendix). Analysen bygger på ett index baserat på det antal politiker för vilka respondenten angett svarsalternativet ”*Personen är okänd för mig*”. Indexet varierar mellan 0 – känner inte till någon av de åtta politikerna – och 8 – känner till samtliga åtta politiker. Bland de personer som sällan eller aldrig läser någon morgontidning blev utfallet 1,51. För de regelbundna läsarna av en lokal morgontidning blev utfallet 2,21. Snittet för den västsvenska befolkningen som helhet var 1,98.
- ⁶ Signifikansnivåer är annorlunda uttryckt ett mått för det utrymme man lämnar åt slumpen att ligga bakom de samband som framkommer i en analys. Ju högre signifikansnivå, desto svårare gör man för modellen att få statistiskt stöd. En signifikansnivå på 0,001 (***) innebär att sannolikheten att det är slumpen som ligger bakom ett framskymtat samband är mindre än en på ett tusen.

- 7 Nagelkerke's R^2 kan variera mellan 0 och 1 och uttrycker styrkan i förklaringskraften hos en logistisk regressionsanalys. Nagelkerke's R^2 ska emellertid inte tolkas som en direkt motsvarighet till den mer traditionella determinationskoefficient som används vid linjära OLS-regressioner. Måttet bör därför ses som en skattning av variationen och inte som en faktisk procentandel av den förklarade variansen (se Bjerling & Ohlsson 2010:23).
- 8 Som framgått av tidigare avsnitt är det på den regionala politiska nivån som okunnigheten (här uttryckt som tendensen att svara ingen uppfattning) också är mer utbredd bland västsvensarna.

Referenser

- Bjerling, Johannes & Jonas Ohlsson (2010) *En introduktion till logistisk regressionsanalys. Arbetsrapport nr 62*. Göteborg: JMG vid Göteborgs universitet.
- Blekesaune, Arild, Eiri Elvestad & Toril Aalberg (2012) "Tuning out the world of news and current affairs. An empirical study of Europe's disconnected citizens", *European Sociological Review*, 28(1):110–126.
- Dagspressens ekonomi 2012* (2013). Stockholm: Presstödsnämnden.
- Färdigh, Mathias A. & Oscar Westlund (2013) "Från kvällspress till kvällsmedia", i Lennart Weibull, Henrik Oscarsson & Annika Bergström (red.) *Vägskäl*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Hadenius, Stig, Lennart Weibull & Ingela Wadbring (2011) *Massmedier. Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*. Stockholm: Ekerlids.
- Hallin, Daniel C. & Paolo Mancini (2004) *Comparing media systems. Three models of media and politics*. Cambridge & New York: Cambridge University Press.
- Ohlsson, Jonas (2013) "Nya spelregler för press, radio och tv", i Ulla Carlsson & Ulrika Facht (red.) *MedieSverige 2013*. Göteborg: Nordicom vid Göteborgs universitet.
- Shehata, Adam & Ingela Wadbring (2012) "Allt fler står utanför nyhetsvärlden", i Lennart Weibull, Henrik Oscarsson & Annika Bergström (red.) *I framtidens skugga*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Strömbäck, Jesper & Adam Shehata (2010) "Media malaise or a virtuous circle? Exploring the causal relationships between news media exposure, political news attention and political interest", *European Journal of Political Research*, 49(5): 575–597.
- Tidningsstatistik AB*, <<http://ts.se/Mediefakta/Dagspress.aspx>>
- Wadbring, Ingela (2003) *En tidning i tiden? Metro och den svenska dagstidningsmarknaden*. Göteborg: JMG vid Göteborgs universitet.
- Wadbring, Ingela (2013) "Mätta morgontidningar", i Lennart Weibull, Henrik Oscarsson & Annika Bergström (red.) *Vägskäl*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.